

CAPVT XXV.

*De Potu aquarum spontè nascentium,
ut ad conseruandam sanitatem,
seu ad curandos malos af-
fectus faciunt.*

*Lib. 5. Cont. &
18. & lib. 6.
Cont. 30.
Therma qui-
bus profunt
corporibus.
Qua natura
nostra sunt
inimica.*

*51.
Pag. 6. in fi-
ne, & 7. in
principio.
Therma cordi
& cerebro
inimica.*

Vtrum ne aquæ Thermarum, in vsum veniat medicina, in Contradictentibus declaratum est, sed & in libro de experimentis, quibus conueniant, vt laborantibus præcipue. At hic dicendum est, non solum cui vsui sint in sanitatis regimine, sed quibus profunt corporibus, seu secundum naturam, seu aliter malè dispositis, nam benè illud dicam, quod omnes sunt violentæ, & simplices, & terrea, & idèo humani generi inimicissimæ: Omne enim violentum est naturæ inimicum, secunda Aphorismorum, & rursus omne simplex, quia natura nostra gaudet victis, & mistis, ac moderatis, libro de Veteri medicina. Vt verò terrea sunt inimica naturæ nostræ, quæ calida est, & humida, & idèo subuertunt naturam, & corrumpunt eam totam, inimica omnibus membris naturalibus, nisi vt educunt materiam superfluam, & corrigunt intemperiem membrorum naturalium: cordi autem & cerebro, sunt per se inimica, & plerumq; calidæ replent caput, & cor debilitant. Frigidotû autem, aliquæ sunt venenosæ, & sunt quæ super argentum viuunt transeunt, aut quæ super lutum putridum, & loca serpentum, & exhalationes terræ corruptas. Et sunt aquæ calidæ omnes ab igneo calore, aut si vis etiam à putrido, qui deterior est corruptæ. Si ergo solaris calor aquam vitiat, quanto magis quæ tanto tempore feruet corrupta erit? Et minùs malæ sunt ex plumbo nigro & stibio inde ex albo, & gypso, omnes tamen perniciosæ naturalibus membris, & valde noxiæ. Post has in quinto ordine sunt, quæ præditæ sunt natura chalcitidis, & spumæ argenti, & calcis. Nam quæ imbutæ sunt auri pigmento, etiam venenosæ sunt, imò præsentaneo, atque adurentes, & frigidæ sunt huiusmodi, nam auripigmentum ex igne transit in calcem, aut cinerem: à frigore autem fit venenosus, sexto aluminosæ, bituminosæ, sulphureæ, nitrosæ, hæ omnes ventriculo sunt inimicissimæ, sub quo genere etiam marina collocari debet: sed sal minùs ventriculo inimicû, septimò æreæ, vltimò sunt ferreæ, argenteæ, aureæ, quamvis eas reprobauerit Hippocrates: non enim de illis loquitur, quæ viribus sunt tales, sed quæ ibi nascuntur: vnde hæ erui solent. Sunt enim omnes fermè pessimæ, quoniam & sulphur, & hydrargyrium, ibidem abundat. Constat igitur, quod neque temperatis hominibus, neque his qui ex ætate in temperiem deciderunt, neque imbecilibus, neque in leuibis morbis, nec habentibus debile iecur, aut ventriculum, nec his quibus meatus non patent: nunquam aqua medicata: imò nulla proxtas conueit, non febricitantibus,

*Therma qui-
bus noceant.*

non hydropicis, non habentibus obstructas venas: cum enim retinetur plerumq; ob multitudinem, & prauitatem, interficit. Calidæ verò calidis, & debilia habentibus capita plurimum obsunt, vt etiam antea dixi, & earum vsus vitiat vesicam, & renes, & sanguinem, & est medicina rusticorum, nam si corpus euacuent plurimum, & homo robustus sit, magnas vtilitates afferunt. Iuuant in intemperiebus etiam humidis, maxime & in calidis, atque etiam frigidis, sed longè minùs: tutius enim refrigeratur homo, quod frigus sit priuatio, quædam, quam incalefcit medicamentis, & si exhibeantur imbecille habentibus iecur, & cum angustis venis, generat in illo morbos insanabiles, nam calor earum est infidus, & impurus, & cum non profunt, nocent valdè: & si iuuant, etiam nocent. Et aquæ suaves, & quæ bibuntur ex fonte proprio, & habentur in vsu, nec sumitur magna quantitas, vitam producunt. Omnis autem aquæ Thermarum, aut turbidarum vsus, generat lapides in renibus vesica, præparat ad hydropem, & morbum regium. Et qui incoquant cibos, in illis multipliciter peccant, corrumpunt enim cibos, & aquam simul, & aquæ hæ propriè conferunt magnis cavitatibus, vt ventriculo primùm, inde colo, demum vtero. Vesicæ non propter periculum lapidis, & vrginis, & quando permeant, per vrinam magis refrigerant, aut calefaciunt. Liquet enim vt in Promptuario declarauimus, tria esse genera auxiliorum, quæ assumuntur perniciosorum, aut sub terra natorum: neque enim vllum tutum, nec aurum ipsum, nec gemmæ, nec scio quicquam, quod tutò edi possit: sola tubera excipi solent, Deus nouit. Ita thermarum aquæ semper perniciosum, aut omnino contumax afferunt naturæ humanæ damnum, nihil enim eorum subigitur.

*Thermarum
vsus malus.*

Cap. 72.

CAPVT XXVI.

De Irrigationibus.

Irrigationum vis longè maior est ad calefaciendum, vel refrigerandum, lotionem ipsa. Debet autem aer esse simillimus humori, seu calidus, seu frigidus: quoniam in irrigatione adest motus, & aeris interceptio, & aer quidem cum motu penetrat poros, & qualitatem imprimat intus, vnde frigida irrigamus renes, ad illos confirmandos: incredibile est quantum præstet, procul magnum deducere ad refrigerandum, & eò magis ad calefaciendum. Vnde exponere renes in aqua corrente, plurimum conducit ad illos confirmandos, & lapidem prohibendum. Et quomodo hæc ex aeris ingressu fiant, satis manifestum est: quid autem ictus præstet, supposito quod ad intima penetrauerit, hoc non adeò comperitum est: an quoniam ictus diuellat, substantia autem diuulsa, qualitati patet ingressus, & idèo propinquitas, & actionis robur, & de calore, ac frigore dubium non est, tum ad illa consequentibus. Verùm humidum motu, an humectet, an siccet, dubitatione dignum

*Irrigatio longè
efficacior
lotione.
Irrigatio frigidam
renes
confirmat.*

Dubitatio.